

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter Ide utó-
zendő a lap szellemi részét ér-
deklő minden közlemény és
levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja.

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata 12 fillér.
Bélyegdi, minden beiktatás
után 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a Gömör-Kishont⁴ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezészerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Előkészületek az ezredéves orsz. kiállításához.

Ama hazafias mozgalom, mely az ezredéves nemzeti ünnep méltó megünneplése érdekében országsszerte oly nagy hullámokat vert s mely az egyes társadalmi csoportoknak e kiállítás iránt tanusított hazafias érdeklődésére oly mérvadó befolyással volt, hova-tovább nagyobb és nagyobb arányokban kezd terjedni. A legujabban az „iparosok kiállítási nagybizottsága“ egy felhívást bocsátott közre, melyben appellálva a magyar társadalom hazafias áldozatkészségére, a jelesebb magyar iparosok tömeges pártolására hívja fel a közönséget oly formán, hogy a kiállítás előtti évben csupán oly tárgyak megrendelésére szorítkozzék a vagyonosabb osztály, melyek a nemzeti kiállításra felküldve, igazi diszei lesznek a magyar iparnak.

E hazafiasan érző felhívást, melyet egyébként az alábbiakban egész terjedelmében közlünk, melegen ajánljuk művelt közönségünk érdeklődő figyelmébe.

Felhívás a magyar közönséghez!

Ezredéves orsz. kiállításunk sikere érdekében kérjük a nemzet minden számottevő tényezőjének támogatását. E kiállítás nem egyszerű tárlatnak, látványosságnak van tervezve, mert a magyar nemzet ezer éves multjának képezi beszámolóját s ez a beszámoló nem lehet másolata az ugynevezett mutatványos kiállításoknak, melyeknek egész sorozata követte egymást az utolsó évtizedben.

Kell, hogy ez alkalommal kulturánknak méltó hely jelöltessék ki Európa művelődés tör-

ténetében; kell, hogy bemutassuk iparunkat, művészetünket, közgazdaságunkat a maga egész teljességében, minden számottevő tényezőjével egyetemben; kell, hogy most megmutassuk Európa nemzetének, hogy az államalkotó magyar nemzet ereiben pezsgő egészséges vér kering.

A nemes versengés megindult országsszerte. A vagyonos iparos, a ki áldozatokra képes, ott lesz termelése és munkája javával; de ott lesz a kevésbé tehető, jeles iparos is, mert a nemzeti munkának ő is lelkes tényezője és ámbár áldozatokat kell hoznia nem maradhat el, mert elmaradásával nem volna teljes, nem volna hűséges a magyar kultúra bemutatott helye.

És e helyen appellálunk a nemes magyar középosztályra, a lelkes közönségre. Járuljon hozzá ő is a nemzeti verseny sikeréhez s hozza meg áldozatát a nagy czél sikere érdekében.

Nem olyan áldozatokról van szó, melyek a társadalmat nem illetik. Kérjük, hogy szükségleteinek fedezésével a kiállítás előtti évben legyen némi figyelemmel a közel környezetében lakó jelesebb magyar iparosokra, kérjük, hogy rendeljen olyan tárgyakat, a melyeket az illető iparos az alkalomhoz méltó figyelemmel készítsen, el és a nemzeti kiállításra felküldvén, vele műés kézműiparunk magas színvonalát kidomboríthassa.

Az áldozat valóban oly csekély, hogy minden hazafinak meg kellene azt hoznia. Egy-egy luxus-butordarab, egy műipari czikk, minden művelt család szalonjában elkél s kiállítás nélkül is kereslet tárgyát képezi; — annál inkább hisszük hát most, mikor a legnemesebb ügy támogatásáról van szó; hogy a magyar középosztály sietni fog megrendeléseivel a jeles, de kevésbé tehető iparosság segítségére s megmenti őt attól, hogy ambíciójának tárgyát, mun-

kája javát, esetleg figyelmen kívül hagyja a kiállításokat csak futólag áttekintő közönség.

Főurainkat, főpapságunkat, nagybirtokosainkat bár ne kellene külön felhívunk ez alkalomra. Nekik adatott meg első sorban, hogy Meczénásai legyenek a magyar iparnak s az ő bőkezű pártfogásuk tehetné lehetővé, hogy iparunkat bemutathassuk azon a magas színvonalon, a melyre a külföld műiparát is emelte a Meczénások támogatása.

Ma még hosszú idő van a kiállításig s ez a kérelem, még korainak tetszhetik sokak előtt. De, hogy megtesszék már most, annak különös oka, hogy egyrészt iparosságunkat figyelmeztessük, hogy a nemes magyar társadalom segélyt fog találni. — másrészt, hogy ideje legyen munkája versenyképességéről, jelességéről és jó izléséről meggyőzni azt a társadalmat, melytől támogatást vár.

Szóval az iparosnak lesz ideje keresni a megrendelők tetszését s a megrendelőnek van alkalma kiszemelni azt az iparost, a kit támogatásra méltónak talál!

Mi bizunk a magyar iparban és a magyar társadalomban egyaránt.

E bizalommal vagyunk

hazafias tisztelettel

Budapest, 1894. január végén.

Az „Iparosok kiállítási nagybizottsága meg-
bízásából:

Megeyeri Krausz Lajos, elnök.

Thék Endre, alelnök.

Ifj. Pákai Kölbér Fülöp, alelnök.

A kishonti ev. egyházmegye válság előtt. Szinte megdöbbenéssel értesülünk, hogy ezen egyházmegyét, mely közmegnyugvásra a hazafias szellemben és irányban mindinkább erősödött és nagyobb tért

T A R C Z A.

Uj élet.

Megsugtam a nagy szót: szeretlek én!
S boldog vagyok kimondhatatlanul!
Szívem remeg; rá édes szép jövő,
Tündér világ ezer virága hull.
Mit eddig álomból loptam csupán,
Szerelmi üdv bódító érzetét:
Gazdag forrásként termi egy szavad,
Egy szó. . . s ezernyi kételyt fűz szét.
Mint felkelő nap sugárvesszeje
Aranyra fest köd-ülte ormokat,
Szélid szemed meleg tekintete
Világot gyújt teremt új álmokat.

Oh, mert mi volt eddig az életem?
Tengetni napról napra lételem. . . .
Szobába szótt tudós theoria
Polypként fogta vágyó lelkeket.
S ha olykor megkísértett: *a miért?*
Felelt rá sovány elméletem:
Az életezél tökéletesedés,
Ez eszméért kell adni életem;
Önzés, ha énedet előhozod!
Nagy emberek közjéért küzdenek!
Lábad elé ne nézz! . . . Ha nyíl a sir,
Jutalmad lesz: majd elfelejtenek. . . .

Oh, szép e czél, de vége oly rideg.
Tökévesülve majd hová leszünk,
Ha eltiporva néma lesz a szív
S hideg vezérünk lesz csupán eszünk?
Mi lesz, ha majd mesés virág helyett
Csak szirmokat fog látni két szemed,
Madár dallás *csak hang* lesz csupán
Költészet helyett az ész lesz mindened? . . .
Hamis e czél? . . . Az „Édent“ a tudás,
Az ész Sátán kigyója dönti meg. . . .
A boldogság hazája nem az agy,
Kebünk heve, a szív keríti meg!

Te adtad ezt az új hitet nekem,
Költéd életre alvó szívemet,

Midőn szemed sugára s lágy szavad
Boldog jövőm s hitem vezére lett.
Ha álmaid alapja néked ez,
Ha úgy hiszesz, érzesz te is velem:
Nem ösztönből jó létre szent frigyünk,
Nem esengő szó számunkra: szerelem;
Úgy, édesem, bátran tekíndj jövőnk
S az életet, a mely csatára hív,
Erős paizsként véd, fedez be majd:
Mig csak dobogni tud, *a szív, a szív!*

—f.

Gömörmegyei boszorkányperek a XVIII-ik században.

II.

Még el sem futta a szél Egri Jánosné elégetett testének hamvait, midőn Kiss Imre már a Balog völgyén járt s kíméletet nem ismerő módon fogott hozzá e vidéknek a boszorkányoktól leendő megszabadításához. E czélból, mindjárt megérkezése után, sorra járta a szerte fekvő helységeket s tömegesen fogatta össze azon személyeket, kik előtte gyanusoknak látszottak s kínos vallatás után egyik részét a megye alispánjához küldötte, másik részét pedig Kraszna-Horka várának börtöneibe záratta el. E tömeges elfogatások s az előnyomozatnál használt embertelen bánásmódok, rövid idő alatt félelem tárgyává tették nevét a nép előtt s borzalommal gondoltak rá, ha lak-helyeikhez közeledni hallották. Azonban vele szembe szállni senkinek nem volt bátorsága, nem találkozott senki, aki nyíltan szemére merte volna lobbantani erőszakosságait, egyrésztől félték tőle, másrésztől pedig abban a hitben éltek hogy eljárásához a megye is beleegyezését adta s mindarról a mit eszelezkzik a megyének szin én tudomása van. Így tehát türték tovább is törvénytelenégeit. Hanem, mikor a szabadon bocsátott foglyoktól megtudták, hogy ezen előnyomozatknál a legfőbb czél előtte nem annyira a boszorkányok kipuhatólása és ártatlanná tétele, mint inkább az volna, hogy a büntényürrügye alatt elfogott személyektől minél nagyobb pénzüsségeket zsarolhasson ki; mikor értesültek arról, hogy ő ezen erőszakkal szerzett pénzeknek egy részét magának tartja meg, másik részét pedig — cautió — czimén azért küldi be a megyéhez, hogy tettének azon törvényes látszata legyen, mintha

pénzbeli jótállás mellett bocsátaná szabadon a boszorkányság alatt álló embereket: ekkor a nép türelme véget ért, zúgolódní kezdett és mind sürűbbekké lettek a panaszok, a melyek Kis Imre személyére nézve nem valami megnyugtatók valának. Őt azonban, mindezen izgalmak érinletlenül hagyták, kitűzöt czéljától el nem tántorították. Sőt, hogy a Balog völgyén tenni valót már nem talált, a szomszédos Rima folyó mellékre ment s itt is hanonló eljárást követve, sok családnak okozott szomorúságot s bánatot és szolgáltatott alkalmat a személye elleni gyűlöletre.

Végre törvénytelenégeinek s tulhajtott ügybuzgóságának híre a megye tekintélyesebb embereihez is eljutott, kik a panaszoknak s a benne rejlő vádnak helyet adva, Kiss Imre eljárását helytelennek és törvénytelennek nyilvánították, s a jólsvai közgyűlésen (1712. aug. 13) hevesen megtámadták s vád alá helyezését indítványozták. Hogy ezen fellépéseknek volt-e eredménye és milyen sikerrel, erre nézve álljon itt bizonyítékul a jólsvai közgyűlés jegyzőkönyve, hol a következőket olvashatjuk: Kiss Imre ügyész, ki a megye beleegyezése nélkül, a Balog folyó melletti helyeken több parasztot és nemest elfogatott, kötelekkel megkötötetett s megfűrésztésére, mint vélt bübajosokat a vízbe vettetett, ezzel önmagát a bübajosoknak kifürkészésébe beleelegyítette (seseque in investigationem Sagarum immiseuit) ezen alkalommal némelyektől pénzt is követelt, sokakat kezességre szabadon bocsátott és tőlük pénzt fogadott el (multos a fidejussoneg dimisit et ab is pecuniam accepit) némelyeket összegyűjtve részint a megye alispánjához (ad V. Comitum) részint Kraszna-Horka várának börtöneibe küldötte — ahol mindjárt le tartóztaták. Ezen törvénytelen eljárása miatt es mert a megye által előbb meghatározott vizsgálati rendszer ellenére folytatta az elfogottak elleni nyomozatot, midőn méltán gyanú alá vehető, egyszersmind a táblabírák többségének szavazatánál fogva az elfogottak egyszerűen szabadon bocsátatni határozatnak (incaptivate simpliciter dimittendae declarantur). Azonban hogy ilyenféle gyezedések az ártalmas egyénekkel többé ne ismétlődjenek: ezen okból: A guthi István és Tornallyjai Márton táblabírókat, kik vizsgálják meg — hogy Kiss Imre mikor kezdette meg az elfogottak megfűrésztését? hogyan hajtotta végre? mennyire haladt? kiket miért és mimódon bocsátott szabadon? egyúttal pedig az elfogottak ellen is hajtásák végre a vizsgálatot. Az időközben elfogottaknak, — a kiküldöttek jeletéstételéig B a k a y

hódított, — most válság fenyegeti. E válság oka pedig a még mindig függőben levő *klenóczi papválasztás*. Emlékezhettek ugyanis olvasóink, hogy az esperességi elnökség, a klenóczi papi állásra jelölt négy egyén közül B. M. pongyeloki lelkészt, az érdeklében folytatott, nemzetiségi izgatással egyenlő korteskedés miatt, a választásból kizárta. Az esperességi hatóság ezen határozata ellen felelőzetés adatván be a *Zelenka Pál* püspök és *Péchy Tamás* felügyelőből álló egyházkertületi elnökséghez, mely az ügyet elődöntés végett visszaküldte az egyházmegyéhez. Kubinyi Aladár esp. felügyelő és Glauf Pál főesperes ennek következtében *egyházmegyei közgyűlést* hívtak össze a helybeli főgymnasium torna-csarnokába f. hó 12-ére, hogy ott az ügyet dűlőre vigyék. Nagyon természetes pedig hogy nevezettek a felelőzetés folytán vitássá vált határozatukat bizalmi kérdésnek tekintik s ahhoz kötik állásukat; s minthogy a pártok számarányának alakulása ilyen ügy körül előre kiszámíthatatlan: ebben rejlik s ezért fenyegető a válság. Reméljük azonban, hogy azok közül, a kik a hazafias érdekek őrei és képviselői az egyházmegyében, mindenik megteszi a maga helyén kötelességét és nem engedi, hogy ezen egyházmegye leszorítottassék hazafias jó hírnevénél azon színvonaláról, melyre a mostani kormányzókról értekez, határozott és okos vezetése mellett felemelkedett.

A rimaszombati polgári olvasókör közgyűlése.

— 1894. február hó 4. —

A rimaszombati polgári olvasókör folyó évi február 4-én tartotta meg az évi rendes közgyűlést a kör helyiségében. Az egylet mult évi működéséről Szabó Lajos egyleti jegyző által nagy gonddal kidolgozott s a közgyűlésen felolvasott választmányi jelentésből mindnyájan meggyőződünk, hogy a polgári olvasókör a maga elé kitűzött nemes célok elérésére teljes erejével törekszik, s a közönség jóakaratóitól is támogatva, azokat rövid idő alatt el fogja érni.

A felolvasott választmányi jelentést közöljük a mint következők:

Tisztelt közgyűlés!

Egyesületünk 1893. évi életének eseményeiről választmányunk működéséről jelentést téve, szükségesnek tartjuk eljárásunk irányát röviden körvonalozni.

Mindenek előtt — figyelemmel az alapszabályok első cikkében foglalt feladatokra; — kettős célt tűztünk magunk elé:

1-ör egyesületünk életének mozgalmassá tételével oda hatni, hogy a közönség rokonszenves érdeklődését s támogatását megnyerjük;

2-ör hogy a polgári olvasókör rendes tagjai számára fokozott szaporításával biztosítsuk az egylet jövedelmeit oly mérvben, amint ezt helyiségeink állandósítása megkívánja.

Ez okból határozta el választmányunk, hogy míg egyrészt a szabadság, egyenlőség, testvériség elvének gyakorlati alkalmazására ugy benső életében, mint ünnepek, külső fellépései alkalmával törekedni fog, — másrészt felhívást intéz a város közjóra törekvő minden lakosához csatlakozás végett.

Ugyanezért igyekezett választmányunk azok elől, kik az egyesületbe lépni kívántak s erre minden tekintetben jogosultak is, a lehető gátakat eltávolítani, azon

nézetből indulván ki, hogy a társadalmi viszonyok szabta, különféle mérték alkalmazásának helye nem lehet ott és akkor, ahol és amidőn a baza és felebaráti szeretet ápolására törekvők templomát felépíteni akarjunk.

Azzal, hogy mindkét irányban már most teljesen elégtérünk volna, nem dicsőíthetünk. — chez egy rövid év vajmi kevés. — de kedvezményezésünk eddigi szembetűnő eredményei után szabad azon alapos reményt táplálunk, miszerint ezen irányban még nagyobb eréllyel haladva, nincs messze azon idő, melyben egyletünk a város közéletének minden körülmények közt komolyan számbaveendő, erőteljes tényezője leend.

S hogy ez nemesak olyan könnyen szétfoszló álomkép, minőt az ifjúság szokott alkotni magának, hanem a helyes irányba terelt fejlődés okszerű eredménye, a mi nek szükségképen bekövetkeznie kell, azt a multak tapasztalataiból levont következtetés igazolja. — mert elvitázhatatlan tény, hogy míg a polgári olvasókör elvonulva, saját erejét nem ismerve, félénk gyermekként majdnem járszalagba kapaszkodva húzta meg magát, nem volt, nem lehetett képes kifejezni azt a tevékenységet, amit tőle hivatásánál és koránál fogva megvárni, sőt követelni lehetett volna, — ellenben már az első szabadabb mozgás, melyet az új berendezés vont maga után, egyletünk előtt különféle, a rokonok tiszta forrását, a nemes verseny szabad terét nyitotta meg.

A fejlődést mint általában, egy különösen egyesületünkre nézve is belső és külső okok befolyásolják s mert nyilvánvaló, hogy a legerőteljesebb szervezet is megbénul, ha terjeszkedése szükségtelen akadályokra talál akkor, midőn egyesületünket szellemi és anyagi erőben évről-évre izmosodni, belsőleg fejlődni látjuk, mellőzhetlen kötelességünké vált, hogy ezen fejlődés minden külső korlátainak eltávolításáról már eleve gondoskodva legyen; más szóval: ha azt akarjuk, hogy egyesületünk folyton előre haladva szellemi és anyagi erőben gyarapodjék s teljesen betöltse hivatását, akkor kikerülhetlen, hogy állandó tulajdon helyiséggel bírjon, — ha pedig megelégszünk a huzekodás mostani rendszerével, visszaesésnek kell beállania.

Nem szükséges indokolnunk a választást e két lehetőség közt, elég, ha városunk évről-évre kedvezőlenebb lakásvizonyaira utalunk, melyek közt egyletünk számára minden tekintetben alkalmas helyiséget még nagy bérlet mellett sem találhatunk, holott a helyiség minőségétől függ valamely egylet virágzása, azt saját esetünkön kívül mások példája után is tapasztalhatjuk s kétségtelenek tartjuk, miszerint egyesületünkre, ha nem lesz saját, ezélszerűen beosztott helyisége, néhány év után — a hanyatlás kora vár.

Örömmel jelezhetjük azonban, miszerint a közönség figyelem oly mérvben karolta fel egyesületünket, hogy — mintán a tagok száma ez idén már eddig is 286-ra szaporodott s még tovább fog emelkedni — feladataink folyton szem előtt tartása mellett és ha buzgalomunk erényedten marad — arra jövőben is bizton számíthatunk, — megelégedéssel mondhatjuk, hogy e felkarolás egyletünk tagjai számának emelkedésében meglepő kifejezésre jutván, alapos reménnyel számíthatunk egyletünk bevételeinek még a tagok arányát is meghaladó emelkedésére, annál inkább, mert a legközelebbi 2—3 év alatti rendszeres kiadások tetemes emelésének szüksége alig várható, s amennyiben egyletünknek vagy törlesztési kölcsön vagy sorsjáték rendezése, esetleg mindkét módnak egyidejű felhasználásával építési alapját tekintélyes összegre emelni módjában áll, az ezen év végére várható mintegy 3000 forint rendes bevételi maradványt elégnék tartjuk arra, hogy a kör helyiségeinek tulajdonul megszerzése céljából az előleges lépések mielőbb megtéssenek.

Ezek voltak az irányeszmék, melyek választmányunk elhatározásait vezették. Bizalommal s azon reményben terjesztjük a t. közgyűlés elé, hogy ezeket nemesak he-

A következő év jan. 14-én Rozsnyón tartott megyei gyűlés — melynek elnöke Andrási Péter főispán volt — előttünk különösen azért nevezetes, mert ezen a közgyűlésen tétetett le Kiss Imre korábbi törvényszegéséért hivatalból és választatott meg helyébe — a jelöltek közül — Kubinyi Imre a megye ügyészévé.⁶⁾ De kiváló figyelmet érdemel, a közgyűlésnek, ilyen igazságszeretettől áthatott magaviselete még azért is, mert s kimondott, illetőleg végrehajtott jogerős ítélettel legalább megnyugtatót bennünket a felől, hogy Gömörmegyének rendei, nem engedték meg sem szabadon garázdálkodni azon egyéneket, akiknek belátására és lelkiismeretére volt bízva annyi embernek élete és becsülete. Sőt daczára az ördögökkel czimboraságban levő személyek elleni gyűlöletnek, — éber figyelemmel kísérték az előnyomzatoknál felmerült eseményeket s a törvények pontos megtartása mellett, egyszersmid megkövetelték azt is, hogy azok a tisztviselők, akiket hivatalaikba a megye bizalma helyezett, — e bizalommal vissza ne éljenek, s aljas üzelmekre ne használják fel hivatalbeli előnyeiket.

Mindezen dicséretre méltó események után, melyek a megye rendének humanizmusáról, felvilágosodott gondolkodásmódjairól és igazságszeretetről tesznek tanúságot, az következnek, hogy a megye értelmiségének ilyen szabad szellemben való megnyilatkozása gátat vetett a további boszorkányüldözéseknek s az emberek a józan eszt lekötvé tartó vakhit szövevényei közül kibontakozva — szívvel és lélekkel törekedtek egymást felülmúlni azon cél elérésében, hogy e bűnös üzelmek meggyékben többé ne ismétlődjenek — Hanem ez a feltevés, a mily szép és méltó befejezése lett volna a sors által kijelölt helyzet szerencsés alakulásának s elismerésünket is méltán megérdemelte volna; éppen olyan leverő hatást gyakorol reánk az a körülmény, melynek magyarázatát a nem sokára bekövetkezett esenényekben találhatjuk fel.

A további feljegyzésekből ugyanis szomorúan kell meggyőződnünk arról, hogy feltevésünkben csalódtunk, hogy a kor embereinek gondolkodásmódja és hite a természetellenes lönyekre és tényekre nézve semmiben sem szenvedett változást. Sőt — tekintve a pelsőci közgyűlés magatartását — azon gondolatra ébredünk, hogy az is,

⁶⁾ Praeside Supr Comite Petro Andrási Sede Rosnaviae Em Kiss et offo deponitur, loco eius et candidatis Em Kubinyi est successus. — L. i. jknyv 247. l.

lyeslőleg veszi tudomásul, de követendőnek fogadja e maga részéről is a jövőre.

S most a közelebb lefolyt év eseményeinek rövid ismertetésére térünk át, a t. közgyűlés engedelmeivel időrend szerint és csak azokra, melyek fontossággal bírnak. Egyesületünk tagjai közé 1893. évben 190-en iratkoztak be rendes tagokul.

Volt egy rendes és egy rendkívüli közgyűlése az egyletnek, a választmány pedig tartott 6 rendes, 4 rendkívüli és egy zárulást.

Ugy a közgyűléseken, mint egyetlen eset kivételével a választmányi üléseken a tagok minlig határozatképes számban jelenvén meg, elhalasztás szüksége nem állott elő.

Olyan esemény, avagy jelenség, mely a tagok közötti jó viszonyt megzavarta, vagy az egylet tisztességére káros befolyású lett volna, elő nem fordult, sőt még a nagyobb számu társaságokban majt nem elerülhetlen egyéni ellentétek sem váltak annyira élesek, hogy azok miatt valamely közvetítés szüksége mutatkozott volna.

Nem szívesen tesszük ugyan, de kötelességünk e helyen fölemlíteni, hogy jegyzőnk ápril hó 16-án tartott rendkívüli, s utóbb szeptember havi ülésünkben tisztéről lemondott, s mi, előadott indokaira való tekintetből ezt elfogadni kénytelenek voltunk, oly kikötéssel mégis, hogy helyének rendes betöltéséig a jegyzői teendőket felelősség mellett teljesítse, ez megígértetvén, az ügyek ellátása megszakitást nem szenvedett.

De szerencsés volt ez év reánk nézve abban is, hogy egyesületünk tagjai közül senki sem esett az enyészetnek áldozatul.

Könyvtárunk 1205 darabra szaporodott, mintán Jókai összes művei ünnepi 100 kötésből álló kiadása is megrendeltetett, immár gazdagnak is lenne mondható, — e körülmény tette szükségessé, hogy a könyvtár újból rendezessék, s a könyvjegyzék újból készítettessék el, mely nagy fáradsággal járt munkálatot Rónay Gyula ur volt szíves magára vállalni, s nagy szorgalommal, aránylag rövid idő alatt teljesíteni.

Hírlapjaink, folyóirataink száma sem csökkent, s azok megrendelésénél mindig a mutakozó szükséglet volt irányadó akként, hogy olvasó közönségünk — különösen a politikai eseményekről, mindenik párt szempontjából tájékozva legyen.

A szórakoztató játékeszközök változatosakká tételéről sakk, domino és tarokk-kártya beszerzése által lett gondoskodva.

Az egyesület vagyoni állása a számvizsgáló bizottság jelentésében a meghívókon kinyomatott vagyonki-mutatásban részletesen feltüntetve levén, e helyen csak általánosságban kívánjuk jelenteni, hogy a pénztári maradvány 1893 évről 553 forint 24 kr. az összes vagyon pedig készpénzben 1577 forint 6 kr. beruházásokban 2154 forint 6 kr. tagdíj hátralékokban 390 forint — melyből különben a számadás megtétele óta már 74 forint befizetve lett — összesen 4121 forint 12 krral állapított meg.

Az egyes eseményeket következőleg soroljuk elő:

1893. évi január 22. napján tartott rendes évi közgyűlésünkben Dr. Szabó Samu m. tisztí főorvos ur egyletünk tiszteletbeli tagjának lett megválasztva, hálás elismerés jeléül azon jóakaró támogatásért, melylyel egyesületünket — közegészségügyi nyilvános előadása folytán megtisztelni szives volt.

Február hó 2. napján tartott ülésében a választmány ifj. Kovács István tagtársat közakarattal háznagyul választotta meg a végett, hogy az egylet helyiségeiben a házirend pontos megtartása ellenőrizve legyen.

Ugyanezen ülésben lett elhatározva, hogy 1893. év martius 15. napjának az eddiginél tágasabb körben leendő megünneplése iránt kezdeményező lépések tetessenek; e célból választmányunk a helybeli kaszinó egyesületét megkeresvén, a két közművelődési intézmény küldötteiből rendező bizottság alakult s az ünnepély részint a főgymnasium tornacsarnokában, a tanuló ifjúság jelesei közreműködésével, részint a „Há-

a mi a jólsvai s ezt követő gyűléseken nemes elhatározásra bírta a megye rendeit: inkább az előnyomzatoknál előkötvetett nagymérvű visszaéléseknek, mint a babonás hit hanyatlásának volt a természetes következménye. — Erre enged legalább következtetést vonni B. A. Anna-nak az esete, kit — mint láttuk — az 1713. szeptember 26-án Pelsűczön tartott közgyűlés többi társaival együtt ártatlannak nyilvánított s szabad lábra helyezett.

Ő, ugyanis Tamasiban ismét elfogattatván; vizsgálati fogságba tétetett s 1714. február 14-én Pelsűczön fejvesztésre s azután máglyán való elégettetésre ítéltetett. A vádakat, melyek ellene felhozattak, melyeknek alapján életétől megfosztatott, a megye jegyzőkönyve következőleg adja elő: „A vizsgálat alkalmával a bírókat élő szóval fenyegette, két egyének rosszat jóslván, egymásután bekövetkezett; a lakosok egyikének lábát senki által nem ismert varázssók használata mellett meggyógyította; másoknak orvoslásához is bűbajos gyógyszereket javasolt; ezeken kívül bizonyos tehénen lovagolt; midőn az ég dörgött a kuruzsláshoz tartozó babonás szokás szerint a földi tejnek virágot elásta, mindezen eszelekedetek azt a benyomást gyakorolják reánk, mintha ő a Daemonokkal összeköttetésben nem állott volna, de büne miatt azért tűzhalálra ítéltetik. Minthogy pedig a fenti eszelekedetek megengedve nincsenek, éppen azért világos előttünk az is, hogy ő az élethez tartozó levegőre sem érdemes. Miért előbb hóhér által való kivégeztetésre ítéltetik.”⁷⁾

Ezen halállal végződő per után, egy ideig szünetelni látszott meggyékben a boszorkányok üldözése, mert csak az 1718. június 14-én Rozsnyón tartott megyei közgyűlésen találkoztunk ismét vele, a mikor Pásztor György Mária-t a bűbajosságához hasonló vétség miatt állították a megyei gyűlés elé. Büne az volt hogy a különféle fák leveleit leszedvén, azokból fürdőt készített. A megye rendei azonban, daczára a fiskus azon indítványának, miszerint a bűbajosok ellen Szent István és László királyok által hozott törvények: 2. könyv 31 fejezete és 1. könyv 34 fejezete értelmében — tűzhalálra ítéltessék — a beteresztett vizsgálati iratok alapján, őt e büntetésre méltónak nem találták, hanem kimondották, hogy a további bünvádi eljárás alól felmentetik, — de a

⁷⁾ L. i. jknyv 267. l.

G á b o r táblabíró felügyelete alatt naponként külön-külön egy font hús és kenyér rendeltetik adni.¹⁾

A kiküldött táblabírók jelentéseket, Pelsűcsön szeptember 26-án terjesztették a megyei közgyűlés elé. Ugyanezen alkalommal vezettek elő a kraszna-horhai várban vizsgálati fogságban tartott vádlottak is, kik számára nézve 8-an voltak, n. m. Bornemisza Mátyás, László Erzsébet Rimaszécsből; Pásztori Zsófia Újfaluból; B. A. Anna és Erzsébet, Vajko Katalin, Hajnal Ilona, Gál Ilona Zsiből. A vádlevelen mostan is Lányi Pál olvasta fel, ki az elfogottakat: „mint boszorkányokat” mint a Daemonokkal szövetségben levőket; varázslásokkal, szemfényvesztésekkel, kuruzslásokkal és bűbajos mesterségekkel való foglalkozással vádolta²⁾ s ezen perbeli eljárásnál használt módozatok szerint — indítványozza — hogy először is kivallatás alá vétessenek, a bűnök önkéntes beismerése után pedig a gyakorlatban levő törvények értelmében mindnyájan máglyán égettessenek meg. Az alispánnak jelen előterjesztése, illetve indítványa azonban nem vezetett a kívánt eredményre, mert a megye rendei a helyett hogy a hangoztatott vétségeket s a proponált büntetést elfogadták volna, talán éppen a kiküldött biztosok jelentésételének hatása alatt — azon az alapon, mivel a megejtett vizsgálat a vádlottak közül: „néhány ellen semmi, mások ellen pedig alig számba vehető bizonyítékot szolgáltatott a gyanúra” — egyhangulag kimondották — a foglyeknek azonnal való szabad lábra helyezését.⁴⁾

Ezen a közgyűlésen került tárgyalás alá még három guszonai embernek az ügye is, kiket Kiss Imre záratott börtönbe azért, mert szem ényvesztéssel vádoltattak. De mivel a vizsgálat alkalmával ellenök semmi büntetésre méltó ok fel nem merült, szabadon bocsáttattak. Hanem a három közül egynél, a nyakáról lefüggő, összekötött erszény találatott, a melyben bizonyos papirfele volt, s midőn ez iránt megkérdezett volt, azt felelte: hogy ez „az ő atyjától való, aki katoná volt, s a golyó ártalmatlanná tételére használta, (amulett) ezen erszény a papirossal együtt tőle elvétetvén, a hóhér által elégettetett.”⁵⁾

¹⁾ L. i. jknyv 197. l.

²⁾ E helyen a „saga” szó helyett, az ismeretesebb „striga” elnevezés használtatik.

³⁾ L. i. jknyv 216. l. — ⁴⁾ L. u. o.

⁵⁾ L. i. jknyv 218. l.

rom Rózsa" nagy termében tartott népes közgyűléssel emelkedett hangulatban folyt le, s habár a résztvevők száma, különösen az utóbbi helyen, nem is volt annyira teljes, mint azt az iparosok nagy részének távol maradása nélkül vártuk volna, e körülmények csak egygyel több ok arra, hogy a márczius 15-ik napjához fűződő nagy gondolatokat folytonosan ápolva, tovább is törekedjünk, miszerint azok ne eszpen áradozó szavakban ajkainkon, de tetet iltve éljenek közöttünk.

Még pedig annál inkább, mert e tekintetben bátorító példák állanak előttünk a ma fényes táncvizigalom alkalmából, mely egytelünk javára 1893. évi február 5-ik napján megtartott, s melyen városunk, a vidék különféle rendi-rangu tisztelretreméltó alakjai előzőkeny szívelyességgel nyújtottak egymásnak kezét a végett, hogy a polgári olvasókör e vizigalma minden tekintetben sikerüljön. E táncvizigalom tiszta jövedelmét 297 frt 50 kr. lett.

Hogy a szívelyész érintkezés általánosan folytonos, különösen pedig, hogy a kör tagjai és vendégei számára nyári találkozó helyről is gondoskodva legyen, azt a márczius 2-án tartott választmányi ülés határozata folytán egy szűkebbkörű bizottság vállalta magára, s oly tapintatosan járt el, hogy a kerti helyiség bérlete anyagi haszonnal is járó vállalatnak bizonyult.

A szokásos nyári nyilvános mulatság 1893. évben is július 9-én megtartott s elég jó sikerrel, miután 84 frt 50 krral gyarapította egytelünk pénztára bevételeit, de őszinte sajnálattal kelle tapasztalunk, hogy ehez épen az egytel tagjai járultak legkevesebbel, miután részükrol volt leggyétrebb látogatott s éppen akkor, midön tőlük vártuk annak behívóyítását, hogy a közjóért mindannyian készek vagyunk áldozatokat hozni.

A szeptember 16-ik napján tartott ülés egyesületünkre nézve nagyon emlékezetes, ekkor határozatván el, hogy Kossuth Lajos születésének 91-ik évfordulóját közvacsorával ünnepeleldi, nemzetünk ezredéves jubileumának alkalmára pedig a rimaszombati polgári olvasókör ötven éves életének történetét megírta, s kinyomatván, minden hazai rokonegytelnek megküldi. A közvacsora igen szépen sikerült, ünnepi hangulatát emelte azon körülmény is, hogy az ez alkalommal a Kossuth-szobor javára indított gyűjtés eredményét átvevő helybeli „Kossuth-asztaltársaság” küldöttsége által tolmácsoltatta velünk rokon-érzelmeit, a kör emlékkönyvének megírása Szabó Lajos egyteli h-jegyzőre bízott.

Nem kevésbé emlékezetes a november 6-iki ülés, melyen Jókai Mór írói működése kezdetének 50-ik évfordulója alkalmából, f. év január 6-án általános ünnepély megtartása határozatott el akképen, hogy egyrészt a városi tanács által kezdeményezéző nyilvános ünneplés rendeztessék, másrészt hogy a polgári olvasókör Jókai rendkívüli közgyűlése disztigáljal válassza meg E közgyűlés november 19. napján tartott meg, melyből Jókai egyszerű bár, de meleg hangon tartott feliratban lett értesítve megválasztásáról. Ezen nap kedves emlékeihez tartozik még az első olyan lakoma, melyen a nők előszőr és számosan vettek részt, — beesses emlékül pedig ama könyveket fogjuk birni e napról, melyeket „Jókai összes művei” név alatt a kör saját tagjai közt indított gyűjtés alapján, a gyűlés határozatához képest megrendelt 200 forintért, mely kiadás fedezésére maig 97 frt gyűlt be.

Még két mozzanatot kell felemlitenünk: az egyik a december 9-iki ülésben tett közvetlen intézkedés az egytel tagjai számának emelésére nyílt felhívás útján, melynek szerkesztésével pénztárnok és jegyző bízott meg, a másik a folyó évi január 2-án kimondott azon határozat, mely szerint választmányunk a kör tagjai által szervezett második temetkezési egytel feletti védnökség elfogadását ezen közgyűlésnek ajánlani fogja.

Minő hatása lehetett ama felhívásnak a közönségre, azt itélje meg az, ki elfogulatlanul vizsgálja közéletünk némely beteges tüneteit, de szemben azon itt-ott hangoztatott váddal, mintha e felhívás jogosult törekvések elleni sértő támadást foglalna magában, határozottan tiltakozunk.

megyét — szabadon boesáttatása után — azonnal elhagyni tartozik.*)

1720. február 15-én, a pelsűezi közgyűlésen került tárgyalás alá még két egytelnek az ügye, s ezek Tóth Katalin és Varga István poszobai lakosok valának, kiket ördögös eseeledetek (actorum daemonicorum) véghezvitelével vádoltak s e miatt a megyei gyűlés által hozott határozat értelmében, — a hajduk által kiszolgáltató 60 bot büntetés elsznvedésére itéltettek; egy-szersmind fogadtak kellett tenniük, hogy a jövőben ha sönlő ördögös mesterségeket el nem követnek, mert ellenkező esetben szigorubban fognak megbüntettetni.)*

Hogy fordultak-e elő ezen eseten kívül megyénkben, még 1720 éven innen is boszorkánypercek, vagy talán ez volt az utolsó, ezen kérdésre határozott választ adni csak akkor lehetne, ha a megyei gyűléseknek ezen évtől kezdődő jegyzőkönyveit ismerhetnénk. A jegyzőkönyvi másolatok legalább többről nem szöllanak. Egyébiránt ezen esetek magokban véve is elegendők arra nézve, hogy bárki is tiszta, világos képet alkothasson magának egy olyan mozgalom káros voltáról, melynek termő talaját a babona, éltető elemét a tudatlanságból eredő vakhit képezte. Mindazáltal a kort, — melyben előfordultak, — kárhözatni nem lehet: — a vád, mindazon visszaélésekért s aljas üzemekért, melyeket előidézt, azon egytel-eket sujthatja csak, — a kik indító okai, előmozdító voltak egy olyan tévtan elterjedésének, mely a szabad szellemet elnyomni, a tudományos műveltség előre haladását meggátolni lett volna hivatva. Ezen férfiaknak neveit megtaláljuk a történelemben, de egytel lellehetjük azon keveseknek neveit is, kik időt s fáradságot nem kímélve, törekedtek felvilágosítani az embereket, a hirdett tévtan káros voltáról, s azon utra terelni, mely a szabad vizsgálódás vezetése mellett, az erkölcsi tökély legmagasabb esuepontjára vezet. S mi e két-féle irányt képviselő egytel közül, hová szegődjünk: az obscuratistmust terjesztők szolgáláivá legyünk-e, vagy a felvilágosodást előmozdítani törekvő egytelnek legyünk-e munkatársáivá? Erre nézve kiki önmagának adja meg a feleletet!

Közlő: Simon Mihály, ref. s. felkész.

A temetkezési egytel alakulását választmányunk tagjai közül többen elősegítették, s mi ezt helyeseltük annyival inkább, mert ezen egyesület a polgári olvasókör — mint védnökség — pénztárának évi tiszta jövedelme 20%-át alapszabályilag biztosította a nélkül, hogy ezért vizsont más előnyt, mint a védnökséggel járó erkölcsi támogatást igényelne, s miután ezen temetkezési egytel-t folyó évi január 14. napján tartott közgyűlésén 500 körüli taglétszámmal magát megalakultnak mondotta ki, a védnökségnek körünk általi elfogadása elé akadályt gördíteni annál kevésbé kívánunk, mert csak ohajtandó, hogy az összetartás e város polgárai között minden téren minél gya-rabban érvényesüljön.

Ime több vonásaiban a hű kép, melyet egyévi szerény működésünkről, egytelünk álláról adhatunk.

Mielőtt jelentésünket berekesztenők, még a következő javaslatokat terjesztjük elő:

1. Mivel az egytel tagjai számának növekedésével arányban kell állani a választmány tagjai számának is, mondja ki a közgyűlés, hogy e tekintetben az alapszabályok 17-ik §-át megváltoztatva, a választmány tagjai számát 30-ban állapítja meg, s az eként módosított alapszabályok megerősítését végeetti fölterjesztését elrendeli.

2. Mondja ki a közgyűlés, hogy a rimaszombati polgári olvasókör tagjai által alakított második temetkezési egytel feletti védnökséget elfogadja.

3. Figyelemmel azon körülményre, hogy a polgári olvasókör mai és remélhetőleg jövőbeli terjedelme állandósított helyiséget követel s tekintve, miszerint pénztárának már mostani tartalma is elegendő arra, hogy egy ilyen helyiség létesítése végeetti az előleges intézkedések megtéthessenek: a közgyűlés megbízást ad a választmány-nak arra nézve, hogy alkalmas időben és legjobb belátása szerint intézkedjék, esetleg — a közgyűlés jóváhagyásának fentartása mellett — ilyen célból terhes szerződések is köthessen.

Midön ezzel küldetésünket befejezve, megköszönjük a tisztelt közgyűlés irántunk tanúsított jó indulatát, a zon ohajtással tesszük le megbízatásunkat, hogy a helyünkre lépők munkássága tegye szilárdakká az egyesület alapjait.

Rimaszombat, 1894. február hó 4-én.

A felolvasott jelentés a nagyszámu hallgató-ság részéről zajos tesszésben részesült és az indítványok általános lelkesedéssel egyhangulag elfogattak.

Az indítványok után Rábely Miklós elnök úgy a maga mint tisztársai nevében megköszönve a bizalmat, jelenti, hogy hivataluk lejárván, állásukról lemondanak, minek folytán a választás megejtetvén, elnökké ujra egyhangulag Rábely Miklós, pénztárnokká Rónay Gyula, jegyzőkké Szabó Lajos és Csillag Mór, választmányi tagokká: Bánay Ferencz, Barányi Gusztáv, Benyo Béla, ifj. Csapó János, Dr. Cziner Miksa, Feledy Ferencz, ifj. Gaskó János, Insitőrisz Endre, Jakovecz Alajos, Kohuth Lajos, ifj. Kovács István, László János, Lengyel Pál, Lé-vay István, Lokesánszky Endre, Dr. Marikovszky István, Remenyik Samu, id. Róth Lajos, Szabó József cipész, Szabó József mészáros, Szabó János Kriston, Szabó László, Susztek József, Szentmiklóssy Gyula, Tomay Alajos, Tóth Péter, Varga István, Varga Lajos, Vozáry Sámuel és Zsuffa Kálmán választattak meg.

Az indítványok letárgyalása után a közgyűlés, az elnök zajos éltetésével véget ért.

* * *

Este 7 $\frac{1}{2}$ órakor a polgári olvasókörben közvacsora volt, melyen körülbelül 160-an vettek részt s melyen folytonos fesztelen jókedv uralkodott, felköszöntökben sem volt hiány, az első felköszöntőt Rábely Miklós elnök mondta, üdvözölvén és éltetvén a megjelent vendégeket, majd Szabó Lajos jegyző, Eva János, Kozmay Lajos, Papp László stb. mondtak szebbnél-szebb felköszöntőket. Feltizkor a vacsora véget ért, s a közönség más helyiségbe vonult, hogy a kör helyiséget tánczeremmé alakítsák át, ezután megkezdődött a tánc, s a fiatalság jó kedvvel szakadatlanul egész reggeli 4 óráig áldozott Terpszichorenak, még ki tudja meddig jártak volna, csak az volt a baj, hogy Isten nem hallgatta meg azon kívánságukat, hogy „báresak ez az éjszaka, három éjjel tartana.”

Hódító hadjárat.

(A nőgyesület estélye.)

Kedves hugom! Egytelán nem esodálkozom azon, hogy leveleddben az itteni dolgok felől oly hosszú idő múlva is élenken érdeklődd. Örökre igaz lehet az a közmondás, melyre a rimaszombati polgár méltán büszkélkedik, hogy „Ki a Rima vizét issza, vágyik annak szive vissza”, mert ime a kimondott igazságnak jó tanubizonysága vagy te magad is, ki — bár utóbbi időben ritkábban keresel föl soraiddal — de azért soha sem mulasztod el megkérdezni: „hogy vannak a szombatiak? mulatnak-e sokat? emlékeznek-e még rám?”

Ez utóbbi kérdésedre nem válaszolhatok őszintén, mert elhinnéd magad, de a két elsőre már csak azért is felelnem kell, mert arra kérsz, hogy ha valami esinos mulatság lesz, tudósítsalak róla per longum et latum. Azért soraimat vedd úgy, mint a hírlapok farsangi tudósításait, melyeket a távollevő olvasó rendszeren azért betűz végig, hogy hátha valami, (vagy valaki?) olyan fordul elő benne, a mi (vagy a ki) iránt ő is első rangú érdeklődést tanusít. Te azonfelül még leány is vagy, ki egy ezerszer megbánt pillanatban lemondottál a feléd nyújtott főkötőről, de azért szivednek egyik fele itt maradt a három tornyu rimaparti kis városban s bár az a szellemi gumielasztikum, mely a kicsinyes szeszély miatt egymástól távol levő szerelmeseket összeköti, nagyon meg van feszítve, mindamellett azt hiszem, hogy az erősebb félnek egy szívből fakadó akarására ép oly gyorsan Battyiba pattannál, mint a megfeszített gumielasztikum elboesáttott vége a másikhoz. A mint mondom tehát, te leány vagy s már ez magában véve is elég ok arra, hogy farsangi tudósításomat kétszeres érdeklődéssel végig olvasd.

El kell ismernem, hogy ti nők, a mibe bele fogtok, az sikerül is. Ezt azért ismerem el, mert a multkor Máli nénél valami kiesiség miatt megharagudván a szomszéd-asszonyra (legszebb esirkejét az ő udvarán találták megdögölve) azt mondta: „már látom, hogy össze kell vesznem ezzel az asszonnyal.” Tréfára vettem a dolgot, de másnap olyan talpraesett gorombaságot mondott a szomszédasszonnyak szemébe, hogy most már örök időkre kész a fásé.

Ezért ismerem el, hogy a nőknek minden sikerül, a minék neki durálják magokat.

Most azonban arra durálták magukat, hogy valami-kép egy feledtetetlen élvezetekkel teljes mulatságot szerzeszenek, melyben még az is örömet találja, ki a lábak költészetének nem hivatásos művelője s szerencsésen ki-lábalta a tizedik szerelmi influenzát is.

Eredeti ötletük támadt: a mult szobatra tervezték azt az estélyt, melyen a ki akart tánczolt, a ki akart vacsorázott, theázott, vagy ivott, vagy ha épen semmi egyebet nem akart tenni, beállhatott közvéleménynek, hogy az elismerés babékoszoruját nyújthassa mindazoknak, kik lelkét, szemét egyaránt gyönyörködtették; és a maga passziójának áldozhatott mindenki úgy és akkor, a mint és a mikor akart. Így aztán az estélynek sajtáságos képe lett. Egy mesebeli társadalmi kép valósult meg szemeknk előtt, melynek vezérei nem utasították rendre azt, a ki abban a teremben, melyben az arany ifjuság szédületes keringőt járt, sonka szeleteket nyeldesett, vagy szivarozott. Az élvezeteknek e sajtáságos összevegyítése a rendezőség részéről nemcsak meg volt engedve, sőt örömet és benső megelégedést keltett, mert mentől több sódar és szivar fogyott el s mentől sürűbben öblögették a kiszáradt torkokat pezsgóvel, vagy más borféle itallal, annál valószínűbbnek látszott ama remény, hogy az árvek könnyeinek omló záporát a befolyt jövedelem, ha nem is szünteti meg teljesen, legalább szeliden per-metezővé változtatja át. Mert az egész multság végeztelja a rimaszombati nőgyesület árvaának felségelése volt.

A szép asszonyok és szép lányok anygali serege (mely a te távozásod folytán sem fogyatkozott meg) hódító hadjáratot intézett, előbb a zsebekre, aztán szivekre s reggel felé az elnékre irányult. E szerint kapituláltak a „hozott isten” — „fogadj isten” elhangzása után a tárczák (ezer tombola-jegynek kellett elfogyjni, melyből minden tizenkettedik nyert), aztán a soupé-eszárás alatt a szívek s hajnalban az elnék. Az anygali sereg előbb elvette pénzüket (az ily adószedőknek szívesen fizetünk), aztán elrabolta szívüket (ezért se panaszolunk) s végül elvette eszűket.

Ilyenek vagytok ti nők!

A hódító hadjárat teljes diadallal végződött, s ez nemcsak azok érdeme, a kik a vezéri tisztet viselvén előre megállapított tervüknek minden részét teljes sikerrel érvényre juttatták, hanem mindazoknak, kik a támadó anygali seregnek tagjai voltak. Egy sem volt jelentéktelen s a napoleon elv, hogy minden közvitéz úgy harcoljon, mintha a marsallbot volna a tarsolyában s minden tábornok úgy, mintha közvitéz volna, a szó teljes értelmében érvényesült.

Ugy-e, kedves hugom, most már azt szeretnéd tudni, hogy kik voltak azok, a kik e fényes sikert elérték?

Hát hiszen, ha én ezt tudnám, a legnagyobb örömmel elégném ki e kíváncsiságot is, de az est tarka, mozgalmas képe minden pillanatban változott s a kaleidroskop-szerű jelenetekben a résztvevők névsorát nem igen tudtam emlékezetemben tartani; mindamellett, a kedvedért megkísérlem egy esokrot kötni ama virágokból, melyeknek szinpompájában az első négyes alatt gyönyörködhettem. Megteszi ezt minden riportert az ő olvasó közönsége kedvéért, — megteszem én is a te kedvedért, hisz' te vagy az én legkedvesebb olvasó közönségem.

Ott voltak részben a tánczolóik, részben a szemlélők között: Hámos Lászlóné, Molnár Józsefné, Farkas Ábrahámné, Hevessy Bertalané, Marton Jánosné, Máriássy Lászlóné, Szentmiklóssy Istvánné, Rosenauer ezredesné, br. Nyáry Sándorné, gr. Almásy Arthurné, Török Gyuláné Kubinyi Aladárné, Terhes Pálné, Baksay Istvánné, Dr. Veres Samuné, Medvezky Sándorné, Kern Adolfné, Pongrácz Pálné, Dapsy Józsefné, Forsterné, Raisz Marikovszky Emma, Samarjay Jánosné, Dr. Marikovszky Istvánné, Ugrik Mihályné, Szűgyi Zsigmondné, özv. Csíder, Antalné, Gedeon Jánosné, özv. Liszkainé, Halassy Gyuláné, (Keeskemét), Szilágyi Jánosné, Smegnerné, Stolez Mártonné, Csernainé, Schulhof Pálné, özv. Diószeghyné, Szabó Károlyné, Barna Imréné, Pitta Lipótné, Szölösy Juliska, Farkas Matild, Izsépi Ida, Török Aranka, Fáy Lenke, br. Nyáry Ilona és Róza, Glosz nővérek, Hevessy Mara, Vályi Margit, Komjáthy Gizella, Kubinyi Marika, Forster Zsófi, Rosenauer Olga, Kern Jolán, Papszász Irén, Ráski Erzsi, és Stolez Biri

Lehet, hogy voltak mások is, kik elkerülték figyelmet, legjobb ismerőseidet azonban így is fellelheted. Az ő világ dieső hadvezérei a győzelmes hadjárat után diadalmenetben tölgykoszorúval fogadták honfitársai. Szei retém én is az elismerés koszoruját nyujtani annak, k. e hódító hadjárat vezére volt. De ki volt a vezér . . . ? Az-e, ki bár nem volt jelen, de szelleme ott működött a hódítók sorai közt . . . ? Avagy Molnár Józsefné, a nőgyesület alelnöke, vagy Kern Adolfné, a buzgó igazgató-nő, kik szerzetreméltó nyájassággal viselték vezéri tisztüket . . . ? Avagy Terhes Pálné, ki talán legtöbbet fáradozott azon, hogy mindenké esek rendben legyenek . . . ? Nem az én tisztom, hogy eldöntsem.

Mielőtt tudósításomat bevégezném, megsgom neked, hogy „Ó” is ott volt; nem tánczolt, lelke valahol másutt kalandozott. Nem sejtéd-e hogy hol . . . ?

Ölel szerető bátyád: Sándor.

Hirek és vegyesek.

Eljegyzés. Vozsenilek Károly, a rimaszombati pénzügyigazgatósági hivatalnoki kar derék tagja, mint értesültünk, a napokban eljegyezte magának Györy Mariska kasszonyt L. sonezról.

Halálozások. Gyulay Gábor, helybeli polgártársunk f. hó 1-én hajnalban rövid szenvedés után 84 éves korában elhunyt. A boldogult városunk egyik leg-örgebb embere volt, kit nyílt jelleme és jó modora miatt mindenki szeretett. — Temetése f. hó 20-án általános részvét mellett ment végbe az ev. ref. egyház

*) L. Nro 21. Protocollum Cottus Gómör 1716. 28. Nov. 1720. 23. Julii. 149. I.

*) L. i. jkőnyv 451. i.

szertartásai szerint. — **Lichtner Dezső** IV. gym. osztályu tanuló Lichtner Bernát helybeli szállító fia f. hó 3-án 15 éves korában meghalt. — Az elhunyt ifjú a helybeli prot. főgymnasium jeles növendéke volt, kit példás magaviselete s ernyedetlen szorgalma miatt tanárai és tanulóitársai egyaránt szerették. — A temetésen az egész tanulóifjúság, a tanári karral élén, megjelent. A gyászszertartást Singer S. Leo főrabbi végezte, zokogásig megható gyászbeszédben emlékezve meg az elhunyt ifjú erényeiről. — A sir felett pedig Hederváry Lehel VIII. oszt. tanuló bucsuztatta el a korán elköltözött, egy jól kidolgozott megható beszédben, tanáraitól és tanuló társaitól.

Kinevezés. A vallás és közoktatási m. kir. miniszter Kovács Anna tamásfalvi okleveles kisdudovónót a líptó-szentmiklósi állami kisdudovodához nevezte ki óvónőnek.

Adomány. A helyben felállítandó Tompa-szoborra Székely Istvánné Hanvay Mária urnó tíz forintot küldött, melylyel eddigi gyűjtésünk főösszege 2562 frt 74 kr. Dr. Veres Samu.

Táncvizsgalom. A rimaszombati izr. nőegyesület saját alapítójének gyarapítására folyó évi február hó 25-én a „Három Rózsa“ nagy termében zártkörű táncestélyt rendez személyenként 1 frt belépti díj mellett. Ezen, már az előbbi években is szép sikerrel és nagy vigassággal lefolyt játékos mulatságra már most hívjuk fel a közönség figyelmét.

Közgyűlés. A rimaszombati általános ipartestület rendes évi közgyűlését márczi s hó 4-én d. n. 3 órakor tartja a „Három Rózsa“ nagy termében. A napirend kiválóbb pontjai a következők: Előjáróság és számvizsgáló bizottságok jelentései, a költségvetés megállapítása, a tisztikar és előjárósági tagok választása.

Batyubál. A rimaszombati katolikus olvasókör f. évi február 4-én minden tekintetben sikertől batyubált rendezett. A tagok valóságos versenyeket egymással, hogy minél izletesebb ételeket küldjenek. A szépen feldíszített helyiség alig bírta magába fogadni a sok vendéget. A vacsora alkalmával az első felköszöntőt Hollósy József elnök mondta a királynak, majd Náray J. A. a gazdaszonyokat és Uthy Antal a jelenlévő hölgyeket ültette. Vacsora után megkezdődött a tánc, a mi egész hajnalig tartott.

Felekezeti iskolák segélyezése. A múlt évben alkotott s a tanítói fizetések rendezéséről szóló törvény végrehajtására vonatkozó miniszteri intézkedések a legközelebb várhatók. Hitelt érdemlő helyről értesülünk arról, hogy ezen törvény végrehajtásából kifolyólag az egyes felekezeti iskolákat tartató hitközségek nyilatkozattételre lesznek felszólítva az iránt, elvállalják-e a 300 frtnál csekélyebb javadalmasú tanítói állomásokkal összekötött fizetéseknek a törvényes minimumig leendő kiegészítést s egyszersmind a törvény értelmében minden tanítót joggal megillető 50 frtnyi évvétődös pótlék szabályszerű kiszolgáltatását. A nyilatkozat értelmére nézve igen jó lesz, ha az egyes hitközségek már most bizonyos irányu megállapodásra jutnak már csak azért is, hogy az állami segély elnyerése iránt támadt igényeiknek a kellő időben érvényt szerezhessenek.

Öngyilkosság. Mosolygó György, a rimaszombati m. kir. pénzügyigazgatóságnál alkalmazott kataszteri hivatalnok f. hó 3-án Budapesten az utcán föbelötte magát. A szerencsétlen fiatal ember, ki a Náray Vilmos távozásával megüresedett kataszteri irodatiszti állásra neveztetett ki, városunkban mindössze néhány napig időzött. Mint értesülünk Mosolygó György e hó 2-ik napján Rimaszombathól elutazott, s minthogy szabadságidőt nem kért, váratlan távozása a hivatalban általános feltűnést keltett. S midőn a következő nap sem mutatva magát a hivatalban, hírtelen eltűnése feletti aggályok annyira fokozódtak, hogy köröztetését akarták elrendelni. Míg végre a folyó hó 4-én megjelent napi lapok közölték Mosolygó tragikus esetét. Hogy mi ok indította a szerencsétlen embert végtelen tetteinek elkövetésére, az határozatlan nem tudható. Beteges külsejű s jobb karjára egy baleset következtében munkaképtelenné vált fiatal ember volt, lehetséges azért, hogy testi fogyatkozása miatti elkeseredés adta kezébe a gyilkos fegyvert. Más verzió szerint Mosolygó az öngyilkosság gondolatával már régen foglalkozott Rimaszombati lakásán hagyott ruhaneműje között talált naplójegyzetében panaszkodik türelmetlen sorsa ellen, majd leírja, mint akarta magát egy izben öngyilkos szándékból a Duna hullámai közé vetni, s hogy abban a pillanatban, midőn tettét elkövetni akarta, remény támad benne, hogy helyzete a legközelebb javulhat s ama szerető lényre gondolt egyszersmind, ki jó és balsorsában osztozni akart. S az a remény, az a gondolat megmentette őt akkor a vízhaláltól. Egyébként az öngyilkos kabátjában egy levelet találtak, mely dr. Kármán jónévű orvosunk nevére volt címelve, ki Mosolygó gyógykezelésére egyik budapesti barátja által fel lett kérve. Ezen levél a városunkban oly nagy szenzációt keltő öngyilkosság előzményeiről fellebbentheti a fagyolt.

A gömöri faipar részvény-társaság Pelsűzön f. évi február hó 1-én rendkívüli közgyűlést tartott Tornallyay Zoltán elnök mellett; a gyűlésnek egyedüli tárgya az igazgatóságnak azon jelentése volt, melyben a társaság alapítójának 60.000 frtról 100.000 frtra felemelését 100 darab 400 frtról szóló új részvény kibocsátásával. Az igazgatósági jelentés részletesen indokolja ezen intézkedés szükségét, a társaság üzletkörüének örvedetes emelkedésével s számszerűleg mutatja ki azon növekedést, melyet fenállásának mai második évében az egyes üzletágaknál u. m. a metszett anyag, parketta készítés, épület-asztaloság, bot- és eszterizletnél elérni sikerült, úgy hogy a forgalomnak előrelátható további fejlődése mulhatatlanul szükségessé teszi az alapítójának felemelését; a társaság jövőjére nézve pedig a kilátások egyrészt a megyebeli vasúthálózat kiépítése s más részt azon körülmény következtében kedvezőnek mondhatók, hogy a társaság székhelyének Gömörmegyének nagy részében hitbizományilag lekötött s rendszeres turnusokba beosztott dus erdőségeinek központján, s így faanyaggal való ellátása nem csak most, de a jövőben is kellőleg biztosítva van. Az igazgatósági jelentésnek felolvasása után Blum Sámuel üzletvezető igazgató adott szóbeli felvilágosítást az igazgatósági jelentés kielégítéséről; mire a közgyűlés

Szentpéteri Sámuel, Hámos László főispán, Rosty József és Markó Sándor felszólalásai után az igazgatóság javaslatát egyhangulag elfogadta, s az új részvények iránt az aláírási iver kibocsátásával s a többi szükséges intézkedésekkel az igazgatóságot megbizta.

A magyarul nem tudó vagy tankepesítéssel nem bíró tanítók elmozdítása ügyében kiadott vallás és közoktatási miniszteri rendeletre vonatkozólag, megyénk közgazgatási bizottsága azon örvedetes jelentést terjesztette fel, hogy megyénkben oly tanító, ki magyarul ne tudna már évek óta nincs, s ilyenek alkalmaztatása nem engedtetik meg Ellenben a tankepesítéssel nem bíró tanítók száma, ide érve a tanítói oklevéllel nem bíró lelkesztanító is, 74 Ezekre vonatkozólag kimondotta a közgazgatási bizottság, hogy alkalmaztatásuk egy évnél tovább nem tarthat. Együttal megjelölte azon 32 iskolát, melyekben a magyar beszédtanítás eredménye a törvényes kívánalomnak meg nem felel s megjelölte azon intézkedéseket, melyek a kívánt sikert biztosítják. Egyházi főhatóságaink készséggel feleltek meg a közgazgatási bizottság kívánásának s utasították a tanítókat hiányzó tankepesítésüknek záros határidő alatt leendő megszerzése, nemkülönbön a magyar beszédnek nem elméleti uton, hanem fokozatos gyakorlat által való tanítására, a célhoz nem vezető fordítási gyakorlatok teljes mellözése mellett. Tanítóink között ennek következtében most nagy a félelem, mert nem csekély azok száma, kik a tankepesítő oklevél megszerzésére teljesen képtelenek, s más kenyér után nézni kénytelenek lesznek. Ennek azonban csakis örülhetni, hogy a tanítók oda nem való része ellull s nem fogja többé akadályozni népektatásunk felvirágzását, a magyar nyelv ismeretének terjedését.

Nyugdíjazás. A rimamurány-salgótarjani vasmű részvény-társaság felügyelő és munkás szervezetének olvasó-egylete Likéren január hó 27-én tartott táncmulatsága szépen sikerült. A tiszta jövedelem a könyvtár javára 30 frt 08 krt tett ki. Felülfizettek: Dr. Bleier Leo, Paulovits János, Porubszky Imre, Rösch Frigyes, Dr. Seiler Károly, Schmidt Bernát, Scholz Miksa, Szabó Dániel és Wolf Ede 1—1 frtjával. A kegyes adományozóknak a elnökség lapunk utján mond köszönetet.

Szövetkezés. Ezen társadalmi és közgazdasági folyóirat folyó évtől kezdve az eddigi egy iv helyett 4 ives havi füzetekben jelenik meg. Örvedetes bizonyossága ez a szövetkezeti eszme terjedésének és hódításának. Pestmegyén kívül, hol a községi hitel-, termelő- és fogyasztási szövetkezetek száma a százat már meghaladja, Borsod, Maros-Torda megyék, a komárommegyei gazdasági egyesület és a nagyszabonyi takarékpénztár léptek újabban sikra ezen közhasznu intézmény életbe léptetéseért. Ennek fontosságára a földmívelési miniszter a gazdasági egyesületeket, a kereskedelmi miniszter pedig a kereskedelmi és iparkamarákat külön is felhívták, míg a pénzügyminiszter egy szövetkezeti törvényjavaslat betervezését a közel jövőben kilátásba helyezte. Falusi népünk s még inkább kisiparosainkra létkérdést képez a mielőbbi szövetkezés s csak tájékozott vezetőre van szükségük, hogy a különben biztos tönkrejutástól megmeneküljenek. A „Szövetkezés“ januáriusi első száma tartalma: Visszapillantás. Az angol szövetkezetek. Az orosz földbirtok eladósodása. A gazdák tömörülése Vestfáliában. Magyar egyetemi élet. Önálló szövetkezetek. Az olasz munkásosztály. Az első beszterzei börgyárszövetkezet alapszabályai. Szemle és rövid hírek fejezik be ezen eléggé nem ajánlható folyóirat V. évfolyamának első számát.

A gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete választmányja február 1-én tartá ülését, Máday Izidor elnöklete alatt. Az ügyvezetői jelentésből sajnosan tapasztaltuk, hogy a tagdíjak befizetése igen lanyhán folyik, a választmány ügyvezetőt utasítá a hátrálékos tagdíjak szorgalmazására. Együttal felhívás intézését határozta el a gazdatiszti karhoz, hogy a segélyegyesület köré tömörüljenek, midőn oly fontos feladatok megvalósítása ügyben fáradozik, melyet az 1891. évi gazdatiszti congressus által bizattak reá. Ezek elseje a nyugdíjintézet megalakítása, tisztán önségély alapján. Mely intézmény már életbe is lépett s melynek érdekében, az Egyesület kötelezettségeket vállalt. A második a gazdatiszti qualificató kérdésének megoldása. Mely ügyben az Egyesület buzgó elnöke Bujanovics Sándor orsz képviselő, a mezőrendőri törvény tárgyalása alkalmával tett felszólalása folytán remélni lehet, hogy ez törvényhozási megoldást és szabályozást nyert. Miért is az elnöknek jegyzőkönyvi köszönet és elismerés zavaztatott. A harmadik kérdés a gazdatiszti állásközvetítés, melyet az egyesület újabban szervezni elhatározott, s mely megbizhatóságánál fogva és kellő discretió mellett ugy a szolgálatadókra nézve, mint az azt keresőkre nézve a legbiztosabb közvetítő intézményé van hivatva fejlődni. Elhatározta, hogy e tények felsorolása mellett körültilag hivassék fel az érdekeltek figyelme. Elhatároztatott az alapszabályok szükségessé vált átalakítása, mely az április hó 15-én tartandó közgyűlés elé lesz elfogadás végett terjesztve.

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.

Magán-hirdetések.

Hirdetmény.

479. szám — Szab. Rimaszombat város adóhivatalánál egy dijnoki — napi egy forinttal díjazott — állás betöltése iránt pályázat nyitattik. Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az iránti okmányokkal szabályszerűen felszerelt kérvényüket a polgármesteri hivatalnál folyó évi február hó 15-ig adják be.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1894. évi február 6-án tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

HENNEBERG G. (es. kir. udvari szállító) se-lyemgyára ZÜRICHEN, a privátmegrendelők lakására közvetlenül szállít: fekete, fehér és színes selyemszöveteket, méterenként 45 krtól 11 frt 65 krig postabér és vámmentesen sima, esikos, koczkázott és mintázottakat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín s árnyalatban). Minták postafordultával küldetnek Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Eladó

egy 17 soros, alig használt vetőgép. Hol? megmondja e lap kiadója.

A Kossuth-utca 2-ik sz. alatti házban

két lakosztály

külön-külön vagy együtt is azonnal bérbe kiadó. — Értekezhetni a tulajdonos Samarjay Jánossal.

Meghívás

a Nyústyai takarékpénztár részvénytársaság VIII. évi rendes közgyűlése

1894. évi február hó 18-án, délután 2 órakor, a takarékpénztár helyiségében fog megtartatni, melyre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1893-ik évi üzleteredményről.
2. Mérleg jóváhagyása, felmentvény megadása és a tiszta nyeresemény iránti határozat hozatal.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság választás utján való kiegészítése.
4. Indítványok.

Az igazgatóság.

Eladó széna

méltóságos báró Kemény Géának kerekgedei tanyáján — közel a feleli vasuti állomáshoz; —

továbbá ugyancsak mélt. báró Kemény Géának ajnácskői birtokán szintén mintegy 3—400 métermázsa széna eladó. — Értekezhetni lehet Ajnácskőn Bota Sandor uradalmi tisztartóval.

Bérbe adó.

Gömörben egy kis birtok, a hozzá tartozó gazdasági épületekkel és mézszársékkal azonnal bérbe adó. — Értekezhetni lehet a tulajdonos Bakos Istvánnéval Keczegén u. p. Gömör-Ráho (Gömörmege.)

Hirdetmény.

2388. sz. — A nagyroczei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a magyar kir. kincstár végrehajtonak Bosela János végrehajtást szenvedő elleni 67 frt 50 kr. tökékövetelés és járuléka iránti végrehajtás ügyében a rimaszombati kir. törvényszék (a nagyroczei kir. járásbíró) területén lévő Sumjác község határában fekvő a Bosela János tulajdonát képező Sumjáci 14. 485. 486. és 604. száma tjkvben foglalt ingatlanokra az árverést 1074 frtban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1894. évi márczius hó 9-ik napján délelőtti 10 órakor Sumjácson a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 107 frt 40 krt készpénzben, vagy az 1881: LX. törvény-cikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881 ik évi november hó 1-én 3333-ik szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881-ik LX-ik t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervény átiszolgáltatni.

Kelt Nagy-Róczén, 1893. évi november hó 23.

A nagyroczei kir. jbróság mint tkönyvi hatóság. Szecskey, kir. járásbíró.